

Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

POSUDOK OPONENTA HABILITAČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko habilitatky: PhDr. Andrea Čajková, PhD.

Téma práce: Aktuálne trendy a inovačný potenciál v procese riadenia inštitúcií verejnej správy

Oponent práce: prof. PhDr. Ján Koper, PhD.

Aktuálnosť témy:

Habilitantka zvolila vysoko aktuálnu tému. Ako sama zdôrazňuje v Predhovore posudzovanej habilitačnej práce, je nevyhnutné vychádzať z hlavných rozdielov medzi súkromným a verejným sektorom. Kým je pre súkromný sektor typický rýchly rozvoj a aplikovanie nových technológií, ktoré mu umožnili v krátkom čase uvedenie nových produktov, zefektívnenie výrobných a distribučných procesov, nárast produktivity práce a v konečnom dôsledku rast zisku, verejný sektor sa tradične spája s takými pojmami ako skostnatelosť, byrokratizácia, neinovatívnosť, neakceptovanie záujmov občanov. Napriek tomu, keďže narastá komplexnosť spoločenských problémov a na tomto základe rastú aj očakávania občanov na efektívne poskytovanie verejných služieb a zlepšovanie životnej úrovne, začali sa do sféry verejnej politiky takisto zavádzať nové prístupy k riadeniu, rozhodovaniu, distribúcii zdrojov a služieb, uspokojovaniu potrieb a záujmov obyvateľstva. Efektivita inovácii je však v tejto situácii vnímaná veľmi rozporuplne, čo sťažuje aj vnímanie monopolného postavenia verejných inštitúcií postavených mimo konkurencie, sledovanie zlyhaní verejného sektora zo strany médií a opozície a vysoká miera byrokratizácie inštitúcií verejnej správy.

Formálna stránka práce a práca s vedeckými zdrojmi:

Z formálneho hľadiska je posudzovaná habilitačná práca napísaná na veľmi dobrej úrovni. Formálna stránka zásadným spôsobom prispieva ku kompaktnosti spracovaného textu a jeho ľahkej čitateľnosti. Text obsahovo graduje v zmysle vytýčených cieľov a úloh.

Napriek tomu sa v texte vyskytujú niektoré nedostatky, ktoré však nemajú zásadný vplyv na hodnotenie kvality posudzovaného obsahu. Veľmi rušivým dojmom na posudzovateľa pôsobí prílišná a podrobná štrukturalizácia Obsahu až na úroveň podkapitol druhej úrovne, nie vždy proporčne, čo vytvára dojem roztrieštenosti a logickej neusporiadanosti textu. Okrem toho sú v samotnom Obsahu použité rôzne typy písma, v niektorých častiach textu sú vynechané slová (Abstrakt, druhý odsek, prvá veta), preklepy (analzyoavať – str. 82), ale aj gramatické nedostatky (mnoho krát – str. 92) a pod. Takisto rušivo pôsobí zaradenie tretej kapitoly venovanej definovaniu cieľov a metód výskumu a 5. kapitoly venovanej diskusii k problematike. Logika vedeckého výskumu vyžaduje najprv definovať problém, na čo by mala slúžiť práve uvedená diskusia. Následne sa stanovujú hlavné a vedľajšie ciele a metodologický aparát, potom sa pristupuje ku komentovaniu výskumu, čiže k spracovaniu textu. Akceptujeme, ak tento spôsob organizácie textu kvalifikačných prác je stanovený vnútorným predpisom inštitúcie, kde sa habilitačné konanie uskutočňuje.

So zdrojmi narába korektne, v texte ich adekvátne cituje a odkazuje na ne. V Zozname použitej literatúry autorka vykazuje vyše 230 zdrojov, čo vytvára solídny predpoklad na solídne spracovanie textu habilitačnej práce. Je však ťažko zistiteľné, či všetky zdroje autorka v texte cituje, pretože nezostavila zoznam bibliografických odkazov, čo podľa nášho názoru

tento typ kvalifikačnej práce vyžaduje. Chvályhodné je, že ide o úprimnú kombináciu starších a najnovších, domácich a zahraničných monografických a časopiseckých diel, diel a údajov z elektronického prostredia a takisto údajov domácich a zahraničných organizácií a inštitúcií. Je zaujímavé, že sa autorka rozhodla nevyužiť pramene práva, ktoré u nás problematiku inovácií vo verejnej správe regulujú. V každom prípade však predložený zoznam zdrojov je dostatočne reprezentatívna a autoritatívny.

Obsahová stránka práce:

Tradicia posudzovania obsahovej stránky kvalifikačných prác vychádza z posúdenia súladu témy, cieľov a štruktúry obsahu. Autorka definuje cieľ habilitačnej práce v troch rozdielnych štylistických celkoch – v rámci Abstraktu, Úvodu a na začiatku tretej kapitoly. Vždy inými slovami sa jej predsa len podarilo udržať zrozumiteľnosť a jednoznačnosť hlavného zámeru jej habilitačnej práce – na základe teoretického vymedzenia skúmanej problematiky a analýzy súčasného stavu identifikovať a zhodnotiť nové smery, aktuálne trendy a inovačný potenciál v procese riadenia inštitúcií verejnej správy v teoretickej rovine a následne preskúmať existenciu a využívanie týchto poznatkov a nástrojov pri implementácii inovačných prístupov inštitúcií verejnej správy v podmienkach SR.

Na dosiahnutie uvedeného cieľa autorka sformulovala štyri čiastkové ciele: analyzovať aktuálne trendy v oblasti inovácií vo verejnej správe; preskúmať tie oblasti verejnej správy na ktoré je potrebné zamerať pozornosť z pohľadu inovácií; analyzovať manažerskú kapacitu a manažerské prístupy; definovať opatrenia na zlepšenie využívania inovačného potenciálu vo verejnej správe.

Uchádzačka zároveň namiesto tradičného postupu, spočívajúceho v procese formulácie hypotéz, zostavila päť výskumných otázok, na ktoré sa v texte snaží odpovedať. Konštatujeme, že hlavný cieľ, čiastkové ciele a názov témy sú v súlade, čo sa prejavilo aj v kvalite posudzovaného textu.

Prvá kapitola predstavuje teoretické východisko skúmania, akúsi všeobecnú metodologickú bázu, spočívajúcu na vysvetlení podstaty verejného sektora, verejnej správy, inovácií a inovačného potenciálu. Pokiaľ pri charakteristike verejného sektora preferuje koncept J. Rektorička a F. Ochranu, vymedzenie verejnej správy je pluralitné a nevyjadruje svoje metodologické preferencie. Podobne postupuje aj v otázke skúmania podstaty inovácií a inovačného potenciálu.

Druhá kapitola je venovaná špecifickým aspektom riadenia vo verejnej správe, v rámci nej sa sústreďuje na analýzu nových manažerských prístupov vo verejnej správe, zdôvodňovanie zmien v organizačnej kultúre inštitúcií verejnej správy, posúdenie osobnosti manažéra v komplexe problematiky ľudského kapitálu a etiky vo verejnej správe.

Tretia kapitola je venovaná definovaniu cieľov a metód výskumu.

Vo štvrtej kapitole sa snaží poskytnúť komparatívnu analýzu prístupov k riadeniu verejnej správy v komerčnej a verejnej sfére. Za komparatívne kritériá si vhodne zvolila inovačné možnosti v kontexte vízií, potenciál na zvyšovanie efektivity a alternatívy komunikácie prostredníctvom sociálnych sietí.

Piata kapitola s názvom Diskusia a Záver sú vlastne súhrnom odporúčaní pre zvýšenie inovačného potenciálu verejnej správy a takisto predstavujú súbor zistení na základe štrukturovaných rozhovorov. Tieto časti považujem za najprínosnejšie v celej habilitačnej práci. V podstate len na tomto mieste autorka predstavila svoj kreatívny potenciál a potenciál syntézy. Na druhej strane, práve v týchto častiach sa dalo predpokladať, že autorka prinesie priame odpovede na výskumné otázky, stanovené v 3. kapitole. Niektoré odpovede je možné vydedukovať z textov predchádzajúcich kapitol.

Kritické poznámky v predchádzajúcom texte majú skôr polemický charakter. Habilitantka zostavila vedecky zrozumiteľný, pochopiteľný text.

Použitá metodológia:

Autorka zvolila adekvátne a bohatý metodologický aparát. Základom je analýza dokumentov a jestvujúcich faktov, metóda Delphi bola použitá na expertízu z oblasti daného výskumu. Komparatívna metóda je použitá v každej obsahovej časti habilitačnej práce. Najadekvátnejšie využite predstavuje 4. kapitola. Vysoko oceňujem techniku štruktúrovaného rozhovoru s vedúcimi predstaviteľmi organizácií verejného sektora a súkromných podnikov, zameranú na získanie podstatných informácií pre výskum. Je zrejmé, že nejde o reprezentatívny výskum, ale tieto získané informácie majú význam aj ako tzv. expertný výskum. Takisto je chváliteľné využitie údajov z predchádzajúcich vlastných projektov, kde habilitantka pôsobila ako vedúca riešiteľského tímu, resp. jeho členka. Jej zistenia sú demonštrované pomocou jednoduchých matematických a štatistických metód a techník.

Z celkového pohľadu na posudzovaný text usudzujeme, že autorka zvolila klasický logický postup od všeobecného ku konkrétnemu a od konkrétneho k syntéze, čo sa jej podarilo v texte preukázať.

Prínos a použiteľnosť:

Prínos posudzovanej habilitačnej práce vidíme predovšetkým v tom, že predstavuje jeden z mála vedecky fundovaných príspevkov do skúmania problematiky zefektívňovania činnosti verejnej správy prostredníctvom inovácií. V celospoločenskom meradle by malo ísť o dokonalejšie uspokojovanie potrieb a záujmov obyvateľstva.

Na druhej strane, praktické zistenia habilitantky sú natoľko závažné, že by sa mali stať základom pre ich osvojenie si zo strany riadiacich sktéroov verejnej správy a ich aplikáciu do praxe riadiacich a rozhodovacích procesov.

Vieme si predstaviť, že po určitých úpravách by text habilitačnej práce mohol byť základom monografie, resp. učebného textu pre študentov vysokých škôl v študijnom programe verejná politika a verejná správa a v príbuzných študijných programoch.

Odporúčanie:

Habilitantka je natoľko erudovaná vo sfére svojho odborného záujmu, že by nemala mať obavy v rámci vedeckej práce častejšie a odvážnejšie sformulovať svoje vlastné postoje, resp. zargumentovať prečo ten alebo onen všeobecno-metodologický koncept či prístup považuje za adekvátne a prečo iný koncept, aj keď je hodný zreteľa, nie je vhodné akceptovať alebo je potrebné ho odmietnuť. Netreba sa báť kriticko-analytického postoja.

Otázky oponenta:

1. Aká je úloha vízie v riadení spoločenských a politických procesov?
2. Aký prínos k inováciám rozhodovacích procesov môžu priniesť vodcovia a aký manažéri?
3. Ktoré právne normy SR považujete za dôležité pre rozvoj efektívnosti a inovačného potenciálu verejnej správy v SR?
4. Ako chámate inováciu v kontexte vašej habilitačnej práce? Môžeme jej podstatu obmedziť len na nachádzanie nových spôsobov využitia existujúcich zdrojov?

Celkové hodnotenie práce:

Predložená habilitačná práca spĺňa požiadavky na uvedený typ kvalifikačných prác v zmysle metodologickom, koncepčnom, obsahovom a formálnom. Navrhujem preto, aby Vedecká rada FSV UCM v Trnave po splnení všetkých ďalších náležitostí udelila PhDr. Andrei Čajkovej, PhD. titul „doc.“ v študijnom odbore „verejná politika a verejná správa“.

V Banskej Bystrici,

prof. PhDr. Ján Koper, PhD.
oponent